herpy

VARANER

Varanus kingorum

En av verdens minste varaner: en rødbrun, mørkflekket klippebeboer fra det nordlige Australia som blir 18-40 cm inkludert hale. Den lever av insekter, er dagaktiv og dristig i terrariet og krever mange trange skjul, mye varme og en dyp, lett fuktig bunn å grave i.

Familie: Varanidae Engelsk: Pygmy Rock Monitor Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**18-40 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-12 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Savanne og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**6-10 mnd.**
Kullstørrelse	**2-4 egg**
Inkubasjon	**89-126 dager** ved 27-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus kingorum hører til underslekten *Odatria*, de australske dvergvaranene, og er blant de aller minste i hele slekten. Den blir 18-40 cm inkludert hale, og mer enn halvparten av lengden er hale. Opplysningene varierer fra 18-23 cm til opptil 40 cm, og de fleste dyrene i fangenskap ligger i den lave enden av spennet. Kroppen er slank med korte, kraftige bein, og klørne er korte, tykke og sterkt krumme. Grunnfargen er rødbrun til oransje med mørke flekker og nettmønstre, og hodeskjellene er glatte. Halen er lang og ikke stripet, og det skiller arten fra de nærmeste slektningene blant dvergvaranene.

Arten ble beskrevet i 1980 av Glen Storr og er oppkalt etter to australske naturforskere, Richard Dennis King og Max King, hvorav den siste samlet inn det første dyret. Den er fortsatt sjelden i fangenskap. I dag stammer dyrene i handelen fra oppdrett. I fangenskap er det avlet frem en blek, leucistisk form med hvit til fersken farge, og de fleste oppdrettede dyr bærer anlegget for den.

Selv om den er liten, er *V. kingorum* en ekte varan: intelligent, nysgjerrig og en ivrig jeger. Den lærer raskt å knytte holderen sin til mat og kan ta insekter direkte fra en pinsett eller hånd. Det gjør den til en av de mest overkommelige varanene for en øvet holder, men den er ikke en nybegynnerart. Den krever mye varme, et spesielt innredet terrarium og en stabil tilgang på levende insekter, og det er bare få erfaringer med å få den til å yngle jevnt.

Det er ikke dokumentert hvor gammel arten blir i fangenskap. Levetiden i faktaboksen er anslått ut fra andre små dvergvaraner og må tas med forbehold. Regn med å skulle stelle dyret i en årrekke, og at fôrutgiftene løper opp, fordi det trengs levende insekter annenhver dag hele året.

Utbredelse og leveområde

Varanus kingorum finnes bare i det nordlige Australia: i den nordvestlige delen av Northern Territory og den nordøstlige delen av Western Australia, i Kimberley-regionen og de tilstøtende områdene. Typelokaliteten ligger omtrent 10 km vest-nordvest for Timber Creek i Northern Territory.

Utbredelsen er forholdsvis liten og knyttet til klippeområder. Arten er sky og vanskelig å få øye på i naturen. Den er vurdert som ikke truet på IUCNs rødliste.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever på klippeutspring og klippeskråninger med åpent buskas, kratt og gress. I Kimberley og Northern Territory er klimaet tropisk med en tydelig regntid og tørketid, så landskapet skifter mellom tørre, varme måneder og en fuktig sesong. Dyrene ferdes mest i sprekker mellom steinene og søker skjul i trange revner når de blir skremt.

At arten kommer fra et tørt område, betyr ikke at luften rundt den er tørr. Mikrohabitatet den bruker, i sprekker, under steiner og i jorda, er fuktigere enn omgivelsene. Føden består av insekter, blant annet gresshopper, termitter og insektegg. Både voksne og nyklekte unger bruker den lange halen til å pirke bytte ut av trange sprekker.

Stell

TERRARIET

Et voksent par skal ha et terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Målet er lavt og langt, fordi arten lever på bakken og mellom steiner. Er det plass til mer lengde, blir temperaturgradienten fra den varme til den kalde enden større. Ungene kan de første månedene holdes i en mindre boks, men de vokser raskt og er nær voksen størrelse etter omtrent seks måneder.

Det viktigste i innredningen er trange skjul. Arten føler seg bare trygg når skjulet nesten berører ryggen, og et høyt skjul fører til stress og dårlig trivsel. Stable flere lag av lange, tynne stykker korkbark eller flate steiner oppå hverandre, slik at dyret kan velge mellom ulike temperaturer. Legg skjulene på langs fra den varme til den kalde enden, slik at dyret kan skifte uten å gå over åpent terreng. Steiner må være solid festet, slik at de ikke kan falle ned over en gravende varan. Paradoksalt nok blir dyrene dristigere og mer synlige jo flere skjul de har.

Som bunn brukes et dypt lag, 15 cm eller mer, av en blanding av ren jord, sand og litt torv. Den skal være svakt fuktig, slik at den henger sammen, men aldri våt. Det er normalt at det øverste laget tørker ut under varmelampen, så lenge de dypere lagene holder på fuktigheten. Dyret graver, så gi det plass til å lage ganger. Lokket må være tett, og alle varmekilder må være skjermet, slik at dyret ikke kan brenne seg på pæren.

TEMPERATUR

Arten krever mye varme. Under en solplass skal overflatetemperaturen være 45-50 °C, målt med et IR-termometer direkte på steinen eller barken, ikke i luften. Det er bare et lite område. Resten av terrariet skal gi en bred gradient, slik at dyret selv kan velge: 27-32 °C i den alminnelige delen og omtrent 27 °C eller litt kjøligere i den kalde enden. Mål lufttemperaturen med et digitalt termometer med føler i begge ender, og bruk termostat til alle varmekilder.

Om natten kan temperaturen falle til vanlig romtemperatur, 18-22 °C. Enkelte vinternetter ned til omtrent 16 °C har ikke skadet dyrene, men dyret må ha en tydelig varm solplass å komme til om morgenen. Halogenspotter eller kvikksølvdamplamper på 75-100 W gir den nødvendige varmen, og de må monteres utenfor dyrets rekkevidde. Under strålingen må det også være skygge, slik at dyret kan kjøle seg ned. Steinen under lampen kan bli svært varm, så den må ikke ligge rett inntil glasset.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften i terrariet kan være forholdsvis tørr, omtrent 40-60 %, men bunnen må holdes jevnt fuktig. Tilfør små mengder vann til jorda med jevne mellomrom, og hell ikke i store mengder. De stablede skjulene fanger fuktigheten fra jorda og danner fuktige skjul, som hjelper på hudskifte og helse.

Ha en lav, stabil skål med friskt vann fremme, og skift vannet jevnlig. Hos unger er fuktigheten særlig viktig, fordi de raskt tørker ut ved de høye temperaturene. Sørg for at ungenes bunn aldri tørker helt ut, særlig under skjulene. Svært våte forhold gir derimot hud- og skjellproblemer, så ventilasjonen må være god.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trives best med sterkt lys og UVB. Bruk en kombinasjon av en varmepære og et UVB-rør, for eksempel et T5-rør på 10-12 % over den varme delen av terrariet. Arten er en solbader (Ferguson-sone 3), så UV-indeksen like ved solplassen bør nå opp i ca. 3-7 og være lavere i resten av terrariet. Dyret må alltid kunne søke skygge. Skift UVB-rør etter produsentens anvisning, typisk hver 12. måned, fordi utbyttet synker over tid.

Gi 12 timers dag om sommeren og 10-11 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter. Alt lys og all varme skal være slått av om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Varanus kingorum lever utelukkende av insekter. Raske insekter som siriss og rødløpende kakerlakker er klart å foretrekke framfor trege dubia-kakerlakker og melorm. La gjerne insektene løpe fritt i terrariet, for arten er flink til å finne dem i skjulene. Insektene skal være omtrent like store som dyrets hode.

Unger fôres hver dag, voksne dyr annenhver dag med seks til tolv insekter per dyr. Pudre alle insekter med kalk med D3-vitamin. Gnagere og andre virveldyr hører ikke hjemme i kosten, for arten lever bare av leddyr i naturen. Varier insektene, slik at kosten ikke blir ensidig, og la fôrinsektene spise godt før de gis til varanen.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

V. kingorum er dristig og aktiv i terrariet og ferdes i løpet av dagen ute i det fri når den har rikelig med skjul. Den er rask og kan hoppe opp i hånden når den ser mat. Bitt og klør fra et så lite dyr gir sjelden alvorlige skader, men klørne kan ripe, og dyret kan bite i panikk. Korte, rolige økter flere ganger i uken gjør dyrene tamme, og hanner egner seg best til håndtering. Hold dyret lavt over underlaget, ta ikke tak i halen og støtt kroppen. Håndter ikke hunner som bærer egg, da stress kan gi problemer ved eggleggingen.

Som alle krypdyr kan varaner bære salmonella. Vask hendene grundig etter all kontakt med dyr, terrarium og fôr, og la ikke barn putte hendene i munnen etter håndtering.

Arten holdes enkeltvis eller som par. Et par lever som regel fredelig sammen, men hannen må tas ut i en til to måneder hvis parringsforsøkene hans hindrer hunnen i å spise og sole seg i fred. Hold ikke to hanner sammen og ikke dyr av svært ulik størrelse, for større dyr kan spise mindre.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er større og kraftigere bygget enn hunnene, og hodet er bredere og mer muskuløst. Hunnenes hode er smalt og spinkelt. Mønsteret er ofte tydeligere hos hannene. Kjønnet er vanskelig å se hos unger, men blir tydelig når man har sett flere voksne. Sondering er usikkert hos varaner, så sikker kjønnsbestemmelse av unge dyr krever en veterinær, for eksempel med ultralyd eller endoskopi.

Arten vokser raskt. Noen dyr kan bli voksne og yngle allerede etter seks måneder, men det er mer sannsynlig etter åtte til ti måneder. Gi hunnen tid til å vokse og samle krefter før hun settes i avl.

PARRING

En vinterhvile er ikke dokumentert som nødvendig for avl. Et par kan holdes sammen året rundt, og parringen skjer når begge dyrene er i god kondisjon. Følg paret tett, og ta hannen midlertidig ut hvis han forstyrrer hunnen. Nye par og unge hunner trenger ofte flere forsøk før eggene er befruktet, så la deg ikke slå ut av ubefruktede første kull.

Avl er det vanskeligste med arten, og erfaringene er fortsatt få. Hunnen må ha rikelig med mat og kalk i hele perioden.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger små kull på to til fire egg med jevne mellomrom. Opplysningene varierer fra annenhver uke til omtrent en gang i måneden, og enkelte hunner kan gå flere måneder uten å legge. Eggene er store i forhold til hunnens størrelse. En drektig hunn blir synlig rund, og eggene kan sees gjennom det tynne bukskinnet.

En egnet eggleggingsplass er avgjørende. Gi hunnen et dypt lag, ca. 15 cm, sandjord med litt fukt som holder 28-29 °C. Hun graver flere prøvehull og kan grave seg helt ned og forsvinne i et par dager. Forstyrr henne ikke. Er plassen ikke god nok, kan hun holde eggene tilbake og bli eggbundet, resorbere kullet eller spre eggene på overflaten. Etter eggleggingen ligner hun en tom ballong. Gi henne så mange kalkpudrede insekter som hun vil spise, så har hun normalt fått tilbake vekten i løpet av en uke.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med en blanding av vermikulitt og vann i forholdet 1:1 etter vekt, med ett lite hull i lokket, slik at det ikke oppstår trykk. Hold konstant temperatur omkring 29 °C, innenfor 27-31 °C. Bruk en termostatstyrt rugemaskin.

Opplysningene om inkubasjonstiden varierer fra 89 til 126 dager, og ved omkring 29 °C klekkes eggene typisk etter ca. 120 dager. Temperaturavhengig kjønnsbestemmelse er ikke dokumentert hos arten. Egg som faller sammen eller mugner, er som regel ubefruktede, men vent til du er sikker før du fjerner dem.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er forholdsvis store når de klekkes, sammenlignet med den voksne størrelsen. Et dyr som klekkes uten hjelp, er som regel svært hardført. Hold søsknene i kullet sammen i et lite terrarium med samme innredning som de voksnes: trange skjul, dypt fuktig substrat og en varm solplass. Fuktighet er særlig viktig for ungene, fordi uttørking skjer raskt ved de høye temperaturene.

Fôr daglig med små, kalkpudrede insekter som er omtrent like store som ungens hode. Ungene vokser raskt og nærmer seg voksen størrelse etter ca. seks måneder. Del dem når det oppstår uro eller forskjeller i størrelse.

Helse og vanlige feil

Varanus kingorum er hardfør når temperatur, lys og skjul passer, men en rekke feil går igjen:

- For lite varme eller for svak solplass. Det gir dårlig fordøyelse, manglende appetitt og svekket immunforsvar. Mål overflatetemperaturen med IR-termometer.
- Mangel på kalk og D3 eller for svakt UVB. Det gir beinskjørhet med bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger, særlig hos unger og eggleggende hunner.
- Stress fra for få eller for høye skjul. Dyret gjemmer seg, spiser ikke og trives ikke.
- For tørr eller konstant våt bunn, som gir problemer med hudskiftet og skjellsykdommer.
- Eggbundethet og resorpsjon av egg hvis det ikke er en god eggleggingsplass.
- Parasitter, særlig hos viltfangede dyr. Dyr i handelen er oppdrettet, noe som gir færre problemer. Nye dyr bør ha en karantene på minst seks uker, og en veterinær med erfaring på krypdyr bør undersøke en avføringsprøve.

Hold øye med klare øyne, fyldig halerot og god appetitt. Kontakt en veterinær hvis dyret går ned i vekt, ikke vil spise eller virker slapt. Gi aldri medisin uten veterinærens anvisning.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.